

ใบความรู้ เรื่อง หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเรื่องสั้น หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย พ๓๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเรื่องสั้น

เรื่องสั้น คือ งานเขียนที่แต่งขึ้นเป็นเรื่อง มีขนาดสั้น และไม่ซับซ้อนเหมือนงานเขียนประเภทนวนิยาย แต่ก็ไม่ใช่นวนิยายขนาดสั้น หรือการย่อนวนิยายให้สั้นลง

ลักษณะเรื่องสั้น

- ๑) มีขนาดสั้นและมุ่งเสนอแนวคิดเพียงอย่างเดียว
- ๒) มีโครงเรื่องสนุก รั้าใจติดตาม
- ๓) มีการดำเนินเรื่องในช่วงระยะเวลาสั้น
- ๔) มีตัวละครสำคัญน้อยตัว
- ๕) มีการสร้างฉาก บรรยากาศ บทสนทนา และองค์ประกอบต่าง ๆ ด้วยภาษาและกลวิธีการแต่งที่กระชับ รัดกุม และทำให้เรื่องสมจริง

การพิจารณาแนวคิดสำคัญของเรื่องสั้น

การอ่านเรื่องสั้นนอกจากจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว คุณค่าของเรื่องสั้นยังอยู่ที่แนวคิดสำคัญ หรือแก่นเรื่อง ซึ่งผู้แต่งไม่ได้บอกกล่าวไว้ตรง ๆ ผู้อ่านต้องพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

- ๑) ชื่อเรื่อง นับเป็นจุดชี้แนะหัวใจของเรื่องสั้น บางเรื่องตั้งชื่อให้เห็นแก่นเรื่องอย่างชัดเจน
- ๒) พิจารณาจากข้อขัดแย้งของเรื่อง แล้วติดตามการคลี่คลายของข้อขัดแย้งว่าสิ้นสุดลงอย่างไร จะช่วยชี้ให้เห็นแก่นเรื่องได้ชัดเจน
- ๓) สรุปสาระสำคัญ โดยการตอบคำถามให้ได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และทำไม ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้อ่านจับใจความของเรื่องได้แล้ว ยังเป็นจุดชี้ให้เห็นแก่นเรื่องหรือแนวคิดสำคัญได้
- ๔) ภูมิหลัง การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและเหตุการณ์ในเรื่องจะช่วยให้เข้าใจเรื่องสั้นนั้นได้ดียิ่งขึ้น
- ๕) น้ำเสียงหรือทางเสียงของผู้แต่ง บางครั้งผู้แต่งไม่ได้นำเสนอโดยตรงไปตรงมา อาจนำเสนอในลักษณะเสียดสี เหน็บแนม ประชดประชัน เป็นต้น การจับน้ำเสียงของผู้แต่งได้จะช่วยให้อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องและค้นหาแก่นเรื่องได้

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

๑) แนวคิดหรือแก่นเรื่อง (Theme) คือสาระสำคัญที่ผู้เขียนตั้งใจจะบอกแก่ผู้อ่าน เป็นแนวคิดหลักเพียงแนวคิดเดียวของเรื่อง ผู้เขียนอาจจะบอกแนวคิดตรง ๆ โดยผ่าน “ปาก” ของตัวละครตัวใดตัวหนึ่งในเรื่อง แนวคิดของเรื่องสั้นบางเรื่อง ผู้เขียนอาจไม่ได้บอกโดยตรง ผู้อ่านจะต้องค้นหาจากการตีความตามเรื่อง ตามพฤติกรรมของตัวละคร และตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๒) โครงเรื่อง (Plot) คือเค้าโครงของการดำเนินเรื่องที่ผู้ประพันธ์กำหนดขึ้น รวมทั้งพฤติกรรมของตัวละคร และเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินเรื่องมีความเกี่ยวพันกัน โครงเรื่องของเรื่องสั้นจะชัดเจน ไม่ซับซ้อนเหมือนนวนิยาย ซึ่งมีโครงเรื่องย่อย (sub plot) ซ้อนอยู่ในโครงเรื่องใหญ่อีก

๓) ตัวละคร (Characters) และบทสนทนา (Dialogue)

ตัวละคร คือ ผู้ที่แสดงบทบาทหรือพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับโครงเรื่องและแนวคิดของเรื่อง ตัวละครเหล่านี้อาจเป็นมนุษย์ สัตว์ หรือสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต้นไม้ ฯลฯ

ส่วนบทสนทนา (Dialogue) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเห็นลักษณะของตัวละครและการดำเนินเรื่องชัดเจนและสมจริงยิ่งขึ้น

บทสนทนาจะช่วยให้เนื้อเรื่องมีความสมจริงมากขึ้น เนื่องจากบทสนทนาจะต้องสร้างให้ตรงกับลักษณะของตัวละคร คือ ตามฐานะ การศึกษา อุปนิสัย และสภาพความเป็นอยู่ ประกติจะแยกบทสนทนาออกมาจากบทบรรยาย

๔) ฉาก (Setting) คือ สถานที่ เวลา และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เหตุการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้น ฉากจะช่วยให้ผู้เขียนกำหนดเวลา สถานที่ บรรยากาศได้ตรงตามเนื้อเรื่อง ทำให้เรื่องสมจริงมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร และฉาก เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญในการเขียนเรื่องสั้น